

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 364/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. augusta 2013 predbežne prerokoval sťažnosť B. A., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, vo veci *namietaného* porušenia jeho základného práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1, základných práv na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena a na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 1 a 2, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie a na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 1 a 2 a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 12 C 15/2011 z 12. apríla 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 267/2012 zo 17. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B. A. o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2013 doručená sťažnosť B. A., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci *namietaného* porušenia jeho základného práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1, základných práv na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena a na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 1 a 2, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie a na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 1 a 2 a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 12 C 15/2011 z 12. apríla 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 267/2012 zo 17. januára 2013.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že žalobou o ochranu osobnosti z 20. januára 2009 sa na okresnom súde domáhal proti žalovanému ochrany svojich práv. Podľa udania sťažovateľa bol predmetom žaloby článok s názvom „Nájomný vrah“ uverejnený 21. novembra 2008 v týždenníku P.

Sťažovateľ uviedol, že okresný súd jeho žalobu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 15/2011 zamietol. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 267/2012 zo 17. januára 2013 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

V súvislosti s námietkou o porušení svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2 a práva podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru sťažovateľ argumentoval takto: „Okresný súd a krajský súd v napadnutých rozsudkoch argumentujú, že úroveň ochrany

môjho práva na súkromie je značne znížená, pretože som bol viackrát súdne trestaný. Opäť musím podotknúť, že za vraždu v M. som aj v súčasnosti v pozícii obžalovaného, nie odsúdeného! Súdny úroveň ochrany môjho práva na súkromie znížili až na takú hodnotu, kde sa nedá už ani simulovať zdanie, že ide o nejaké právo... Na margo vraždy A. S. súdy uznali, že išlo o nepravdivé informácie a teda o neoprávnený zásah do práv v zmysle § 11 a nasl. OZ. Neobstojí právny názor súdu, že v mojom prípade je vylúčené zníženie dôstojnosti alebo vážnosti v značnej miere. Keby mal byť takýto právny názor správny, do budúcnosti by platilo, že o mne môže ktokoľvek napísať čokoľvek... Krajský súd Košice rozsudkom sp. zn. 5 Co 267/2012 potvrdil rozsudok prvostupňového súdu, ale nevyvrátil argumenty uvedené v mnou podanom odvolaní z 21. 06. 2012 ani v odvolaní advokáta, iba zopakoval argumenty prvostupňového súdu. Také výrazy, aké boli obsahom napadnutého článku, nepochybne boli spôsobilé porušiť moje práva v zmysle § 11 a nasl. OZ. Súdny mi ochranu mojich práv neposkytli, ich argumenty považujem za absurdné a celý proces bol nespravodlivý. Podotýkam, že som nebol ani vypočutý k mnou podanej žalobe.“

Sťažovateľ zároveň namietal, že tvrdeniami v článku o tom, „že je vrahom ženy a dieťaťa v M.“, ako aj „vrahom A. S.“, došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, pretože v prvom z uvedených prípadov nebol právoplatne odsúdený a v druhom prípade bol oslobodený spod obžaloby. Podľa názoru sťažovateľa sa však okresný súd napriek tomu „stotožnil, resp. si nekriticky osvojil argumenty žalovaného a môjmu právu na prezumpciu neviny neposkytol adekvátnu ochranu. Krajský súd Košice rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil.“.

Okrem toho sťažovateľ namietal aj porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože aj napriek tomu, že „vo veci vraždy Sisáka súd zistil, že išlo o nepravdivé tvrdenie a teda o neoprávnený zásah do práv v zmysle § 11 a nasl. OZ, ale žalobu paradoxne zamietol“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 12 C 15/2011 z 12. apríla 2012 a krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 267/2012

zo 17. januára 2013 porušili jeho základné právo na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1, základné práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena a na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 1 a 2, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základné právo na prezumpciu nevinu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie a na prezumpciu nevinu podľa čl. 6 ods. 1 a 2 a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 267/2012 zo 17. januára 2013 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby oba súdy zaviazal uhradiť mu primerané finančné zadost'učinenie v celkovej sume 20 000 €.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) s'ťažnosť s'ťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu sp. zn. 12 C 15/2011 z 12. apríla 2012

Pri prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd vychádzal z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04, I. ÚS 447/2012).

Vzhľadom na to, že na preskúmanie rozhodnutia okresného súdu bol v prvom rade povolaný krajský (odvolací) súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmať rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto veci, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09).

K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 267/2012 zo 17. januára 2013

V súvislosti s týmito námietkami sťažovateľa ústavný súd zistil, že sťažovateľ sa žalobou o ochranu osobnosti domáhal voči žalovanému ochrany svojich práv, pretože podľa jeho názoru uverejnením článku v týždenníku P. č. 47 z 21. novembra 2008 bolo zasiahnuté do jeho osobnostných práv a do práva na prezumpciu neviny. Sťažovateľ tvrdil, že v uverejnenom článku bol označený za páchatel'a trestných činov.

O žalobe sťažovateľa rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 12 C 15/2011 z 12. apríla 2012 tak, že ju zamietol. Okresný súd vykonal dokazovanie, pričom vychádzal z obsahu predmetného článku, z obsahu ďalších príspevkov, ktoré na adresu sťažovateľa odzneli v rôznych masovokomunikačných prostriedkoch, ako aj zo svedeckých výpovedí. Po vyhodnotení dôkazov dospel k záveru, že žaloba sťažovateľa nie je dôvodná. Okresný súd svoj právny názor odôvodnil predovšetkým tým, že hľadal vyváženie medzi konfliktom základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena a na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života na jednej strane a základného práva na slobodu prejavu na strane druhej. V tejto súvislosti odvolávajúc sa na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) poukázal na to, že k obmedzeniu základného práva môže dôjsť len v súlade so zásadou proporcionality a že v rámci slobody prejavu patrí novinárom primárne postavenie predovšetkým v tých prípadoch, keď informujú o veciach verejného záujmu. Za oblasť verejného záujmu okresný súd v zhode so súdnou praxou označil aj oblasť bezpečnosti štátu, pod ktorú je potrebné subsumovať aj informovanie o trestných činoch organizovaných skupín, nájomných vraždách a podobne. Okresný súd ďalej konštatoval, že autorka článku poskytla o sťažovateľovi informácie o jeho údajnej trestnej činnosti a vychádzala z policajných informácií, čo bolo v konaní preukázané, teda konala v dobrej viere poskytnúť verejnosti informácie tohto druhu. Okresný súd vyhodnotil, že informácie týkajúce sa označenia sťažovateľa za páchatel'a skutkov boli použité na základe licencie podľa § 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ išlo o uverejnenie informácie o podiele sťažovateľa na spáchaní skutku, túto okresný súd označil za neoprávnený zásah

do osobnostných práv sťažovateľa. Tento zásah však vzhľadom na kriminálnu minulosť sťažovateľa nevyhodnotil ako taký, ktorý by bol spôsobilý vyvolať zníženie jeho dôstojnosti alebo vážnosti v značnej miere, a zároveň mu nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 267/2012 zo 17. januára 2013 tak, že ho potvrdil.

Odvolací súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že sa stotožňuje so závermi súdu prvého stupňa „*a v celom rozsahu poukazuje na jeho presvedčivé dôvody*“, pričom dodal, že autorka inkriminovaného článku v konaní označila aj iné ako policajné zdroje, z ktorých pri písaní článku vychádzala a ktoré ako novinárka je povinná chrániť a nekonkretizovať. Krajský súd súčasne uviedol, že „*je veľmi ťažko trvať na úplnej presnosti skutkových tvrdení a klásť tak na novinárov vo svojich dôsledkoch nesplniteľné nároky*“. Zároveň poukázal na to, že žalovanému nemožno vytýkať, že v relevantnom čase informoval verejnosť o trestnej činnosti sťažovateľa, keďže v tomto období boli publikované aj iné príspevky o tom, že sťažovateľovi bol uložený trest odňatia slobody za trestný čin vraždy v inej veci. Krajský súd odvolávajúci sa na judikatúru EŠLP dodal, že okresný súd dospel k správne právnemu názoru o tom, že pokiaľ ide o slobodu prejavu, existencia faktov musí byť preukázaná, zatiaľ čo pravdivosť hodnotiacich výrokov (úsudkov) nepodlieha dokazovaniu, aj keď aj tieto musia vychádzať z istej skutkovej základne.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich práv rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 267/2012 zo 17. januára 2013, pretože ako uviedol, krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu, ale nevyvrátil jeho argumenty, ako aj argumenty jeho právneho zástupcu obsiahnuté v odvolaní. Rozhodnutie krajského súdu následne označil za nespravodlivé a absurdné a vyjadril aj nesúhlas s právnymi názormi odvolacieho súdu a vyhodnotením výsledkov dokazovania. Sťažovateľ súčasne namietal, že v konaní nebol vypočutý.

Ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Po preskúmaní obsahu odôvodnenia rozsudku krajského súdu ho ústavný súd hodnotí ako jasný a zrozumiteľný.

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie rozsudku krajského súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia [§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] a nevykazuje znaky arbitrárnosti. Krajský súd najprv rekapituloval skutkový stav veci a právne závery okresného súdu, ktoré ho viedli k rozhodnutiu o zamietnutí žaloby sťažovateľa, ďalej uviedol podstatné námietky sťažovateľa obsiahnuté v odvolaní, poukázal na správnosť tvrdení súdu prvého stupňa, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnil, a odvolávajúc sa na judikatúru EŠLP doplnil dôvody svedčiace pre záver o tom, že žalobu sťažovateľa bolo potrebné zamietnuť (§ 219 ods. 2 OSP).

Je nepochybné, že sťažovateľ má na vec odlišný názor, no ústavný súd po oboznámení sa s napadnutým rozsudkom krajského súdu konštatuje, že tento vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu a jeho právne posúdenie nemožno hodnotiť ako rozhodnutie, ktoré by malo za následok popretie významu a účelu relevantných ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

Krajský súd poukazujúc na dôvody prvostupňového rozhodnutia v dostatočnej miere ozrejmil, že uverejnenie informácií o sťažovateľovi v spojitosti so spáchaním skutkov bolo v súlade s § 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka, a preto nemohlo dôjsť k zásahu do osobnostných práv sťažovateľa. Odvolací súd v zhode s prvostupňovým rozhodnutím

konštatoval, že v prípade uverejnenia informácií o účasti sťažovateľa na vražde A. S. nebolo na mieste priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to s poukazom na nesplnenie podmienky zníženia dôstojnosti alebo vážnosti sťažovateľa v spoločnosti v značnej miere.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu právo na súdnu ochranu neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (obdobne III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08).

Ústavný súd preto v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov krajského súdu. Tvrdenie sťažovateľa sleduje len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré pre neho skončilo nepriaznivým výsledkom. Pritom je potrebné pripomenúť, že do základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov.

Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ súčasne namietal, že v konaní o ochranu osobnosti nebol vypočutý. V súvislosti s touto námietkou ústavný súd zistil, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 15/2011 sťažovateľ udelil splnomocnenie právnomu zástupcovi pre celé konanie, ktorý ho na pojednávaniach zastupoval.

Z tohto dôvodu ústavný súd aj predmetnú námietku vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože ústavný súd nekonštatoval, že by rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohol vysloviť ani porušenie práva na prezumpciu nevinoty podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru. V tomto prípade je teda sťažnosť sťažovateľa

takisto zjavne neopodstatnená, preto ju bolo potrebné aj v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ namietal tiež porušenie svojho základného práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1, základných práv na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena a na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 267/2012 zo 17. januára 2013.

K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom odvolacieho súdu ústavný súd uvádza, že o ich prípadnom porušení by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného (krajského) súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprávnych princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (obdobne IV. ÚS 326/07, III. ÚS 113/09, IV. ÚS 352/09, III. ÚS 51/2011), čo sa v danom prípade podľa názoru ústavného súdu nestalo.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú a z tohto dôvodu ju odmietol.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa, ako aj jeho žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu.

Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. augusta 2013